

ANALIZA TERMICĂ

S.I. dr. ing. Gerlinde RUSU

STRUCTURA CURSULUI

- Examen – 8 credite
- Săptămânile 2-7 **ANALIZĂ TERMICĂ** săptămânile 8-14 **CROMATOGRAFIE**
- **CURS** Analiza termică **Luni** 16-18 (până în săptămâna 7)
- **Laborator** – 2 semigrupe **Marti** 16-20 (săptămâna pară/impară) 302A
- Laborator: Oligomeri și polimeri biodegradabili și
Prelucrarea materialelor plastice

Bibliografie

- Michael E. Brown, *Introduction to Thermal Analysis*, Kluwer Academic Publisher, 2001
- P. J. Haines *Principles of Thermal Analysis and Calorimetry*, The Royal Society of Chemistry, 2002
- R. B. Kemp, *Handbook of Thermal Analysis and Calorimetry*, vol. 4, Elsevier Science B.V., 1999

Ce este analiza termică?

Cele mai importante metode generale și tehnici ale analizei termice

Metodă generală	Acronim	Proprietate măsurată
Calorimetrie diferențială dinamică	DSC	ΔT , diferența de flux termic
Analiza termică diferențială	DTA	ΔT
Termogravimetrie sau Analiză termogravimetrică	TG sau TGA	Masa
Analiza termomecanică, Termodilatometria	TMA TD	Lungimea sau volumul
Analiza mecanică dinamică	DMA	Proprietăți vîscoelastice
Analiza dielectrică	DEA	Proprietăți dielectrice

Introducere

- Analiza termică este definită ca o serie de tehnici care măsoară **dependența de temperatură a proprietăților fizice a unor substanțe pe măsură de temperatura se modifică după un anumit program**
- Proprietăți fizice:
  - Masă (termogravimetrie)
  - Temperatură (analiza termică diferențială)
  - Entalpie (Calorimetria de scanare diferențială)
- Tehnicile de AT
  - cercetare
  - producție – dezvoltare (în ultimii ani standarde de calitate)

Domenii de utilizare a analizei termice

- Polimeri
- Sticle
- Materiale ceramice
- Metale
- Materiale folosite în medicină, farmacie sau industrie alimentară

SCURT ISTORIC

- 1950 – producția de masă
  - Modernizări privind modul de înregistrare și procesare a datelor
  - Autosampler – dublează sau chiar triplează eficacitatea instrumentelor

Componente ale instrumentelor de analiză termică

- Compartiment pentru probă
- Senzor –
  - Detecție
  - Măsurare
- Incinta control parametri experimentali
- PC
  - Colectare
  - Procesare / interpretare

- TG sau TGA
- DSC
- STA
- DMA

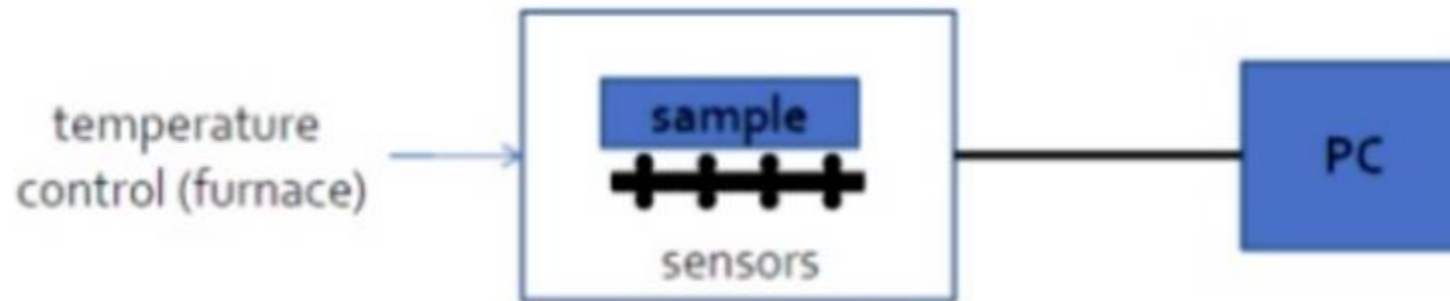

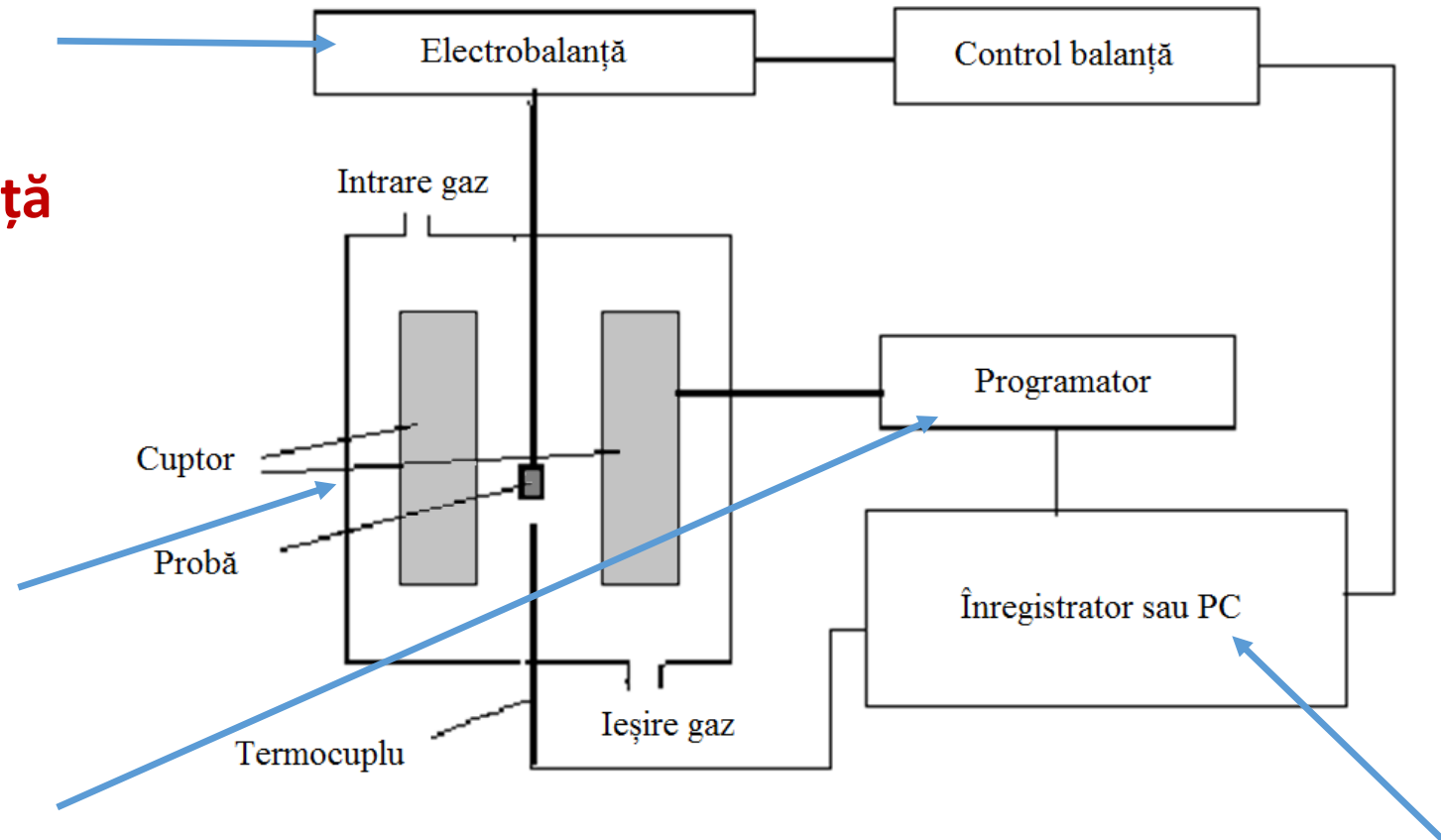
Figura 1. Componentele principale ale instrumentelor de analiză termică

I. Analiza termogravimetrică (TGA) sau termogravimetria (TG)

- **Termogravimetria:** modificarea de masă a probei este înregistrată ca funcție de temperatură sau timp

- Instrumentul folosit: **termobalanță**
- Datele înregistrate: **termogramă**

Figura I.1. Termobalanța

Interpretarea termogramelor

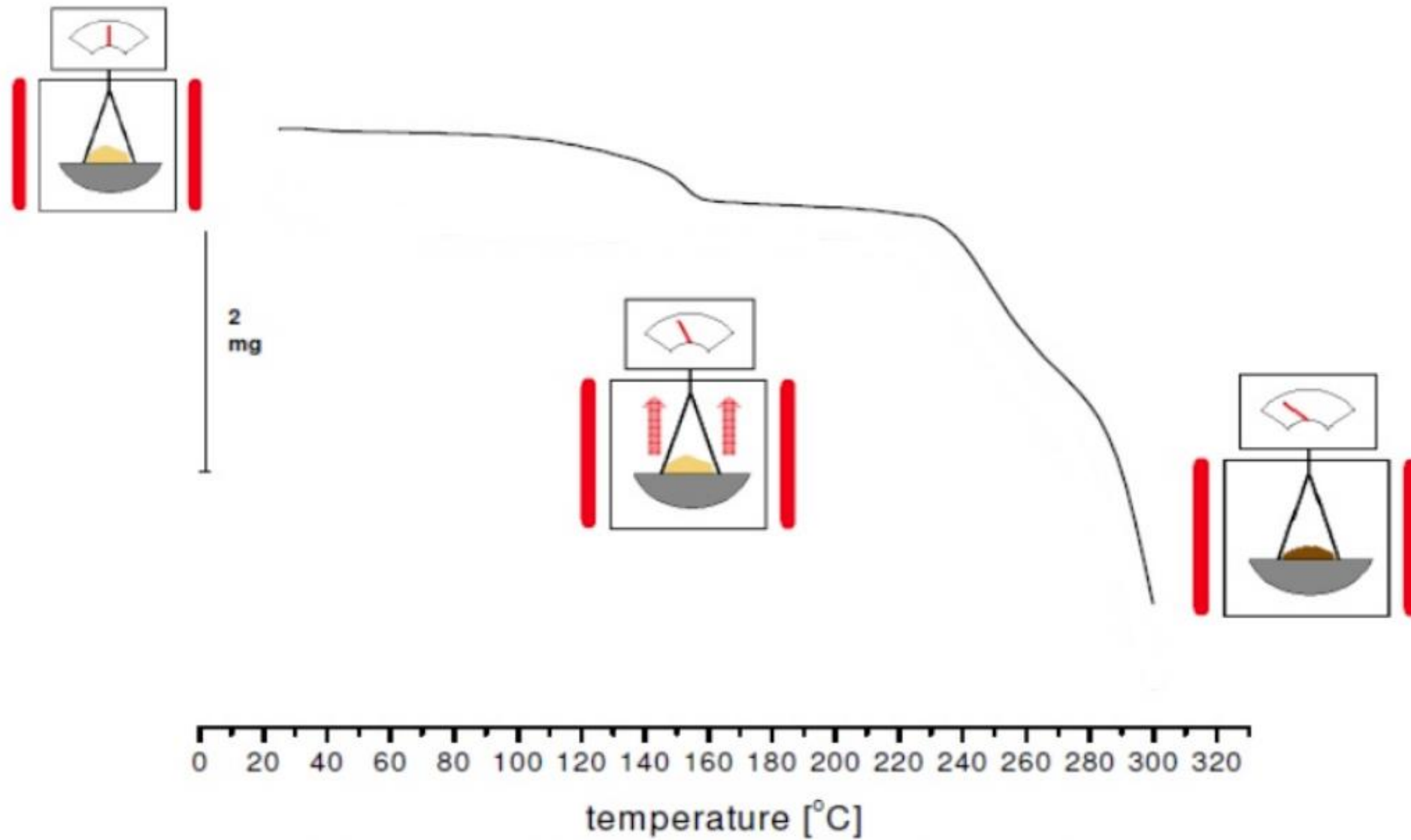
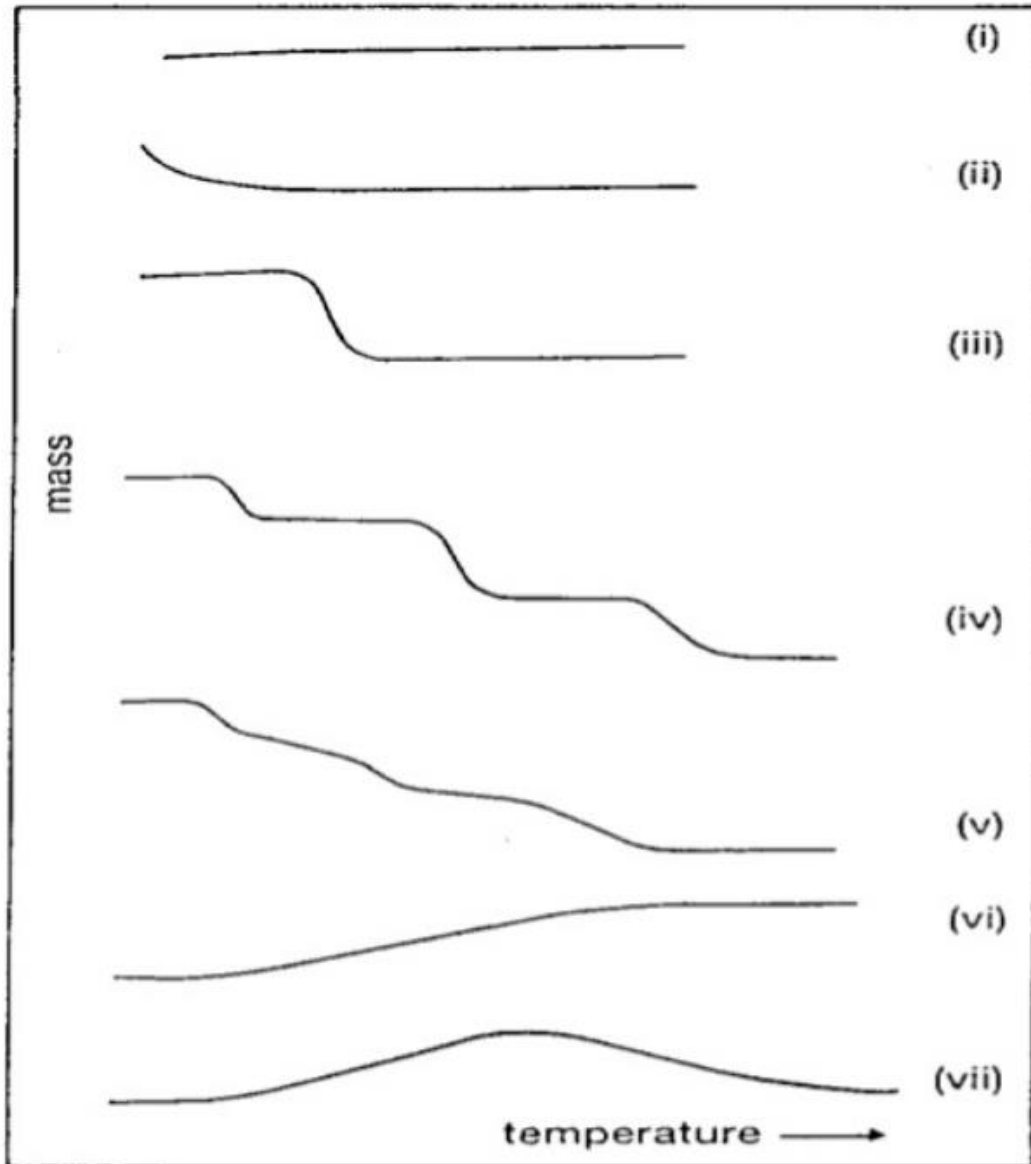

Figura I.2

Interpretarea termogramelor

- I. Proba nu prezintă descompunere
- II. Pierdere de masă rapidă
- III. Descompunere într-o singură etapă
- IV. Descompunere în mai multe etape
- V. Descompunere în mai multe etape
- VI. Creștere de masă
- VII. Producții de oxidare de descompun la temperaturi mari

Figura 1.3

Termograma de descompunere a oxalatului de calciu

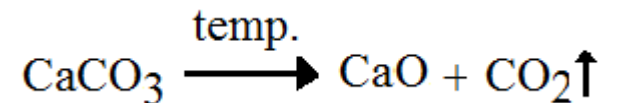
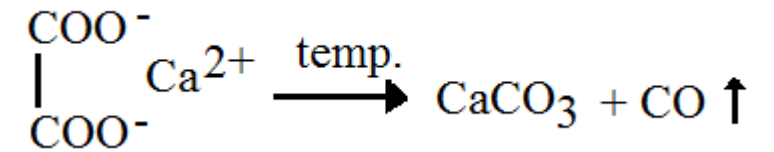
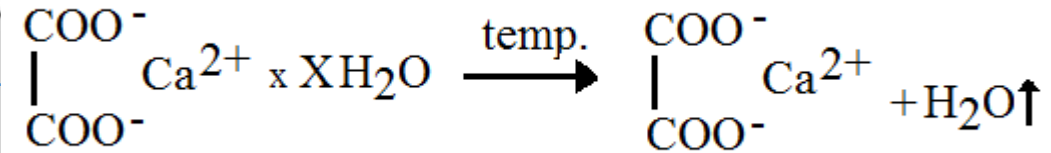
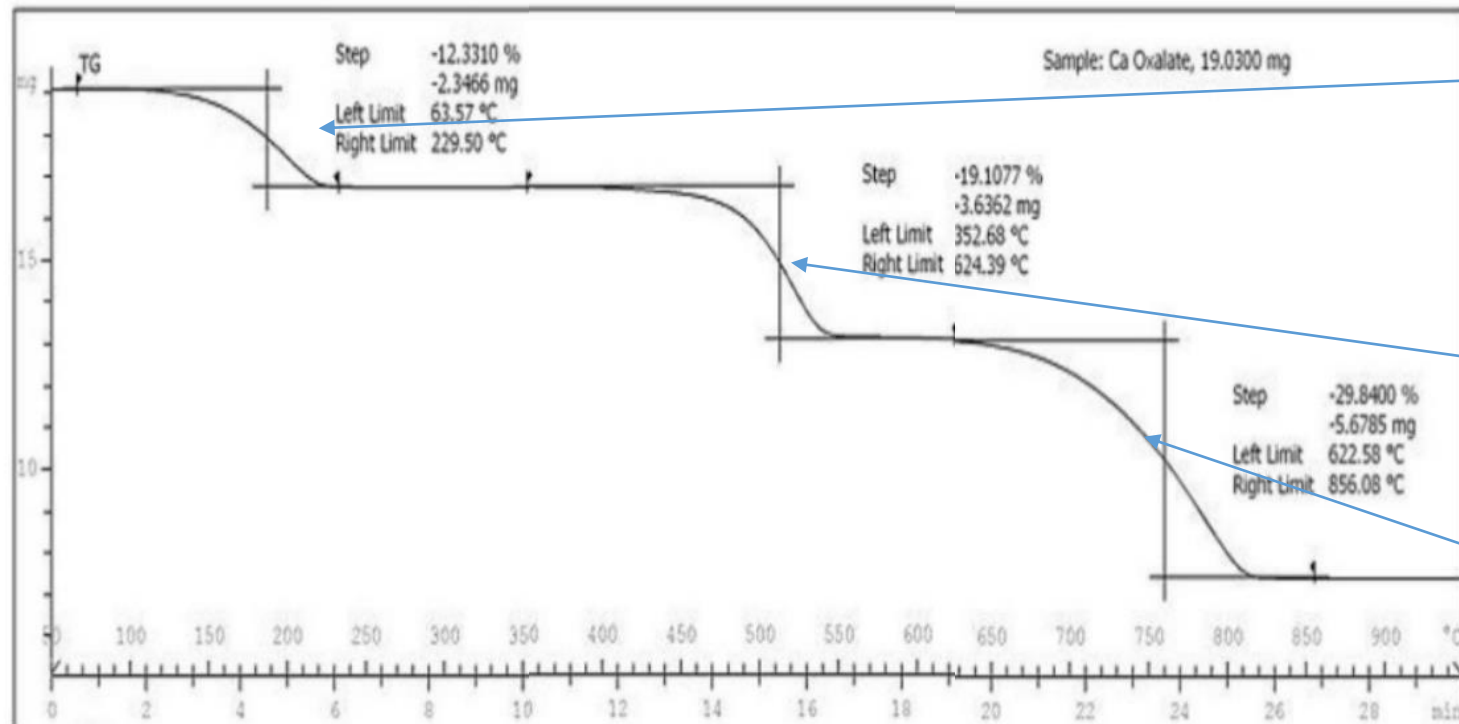

Figura I.4 Termograma TG obținută la descompunerea termică a oxalatului de calciu

Mecanismele modificărilor de masa în analizele TGA

- **Pierderi de masa:**

- descompuneri
- evaporări

- **Creșteri de masă:**

- Oxidări
- Absorbții sau adsorbții

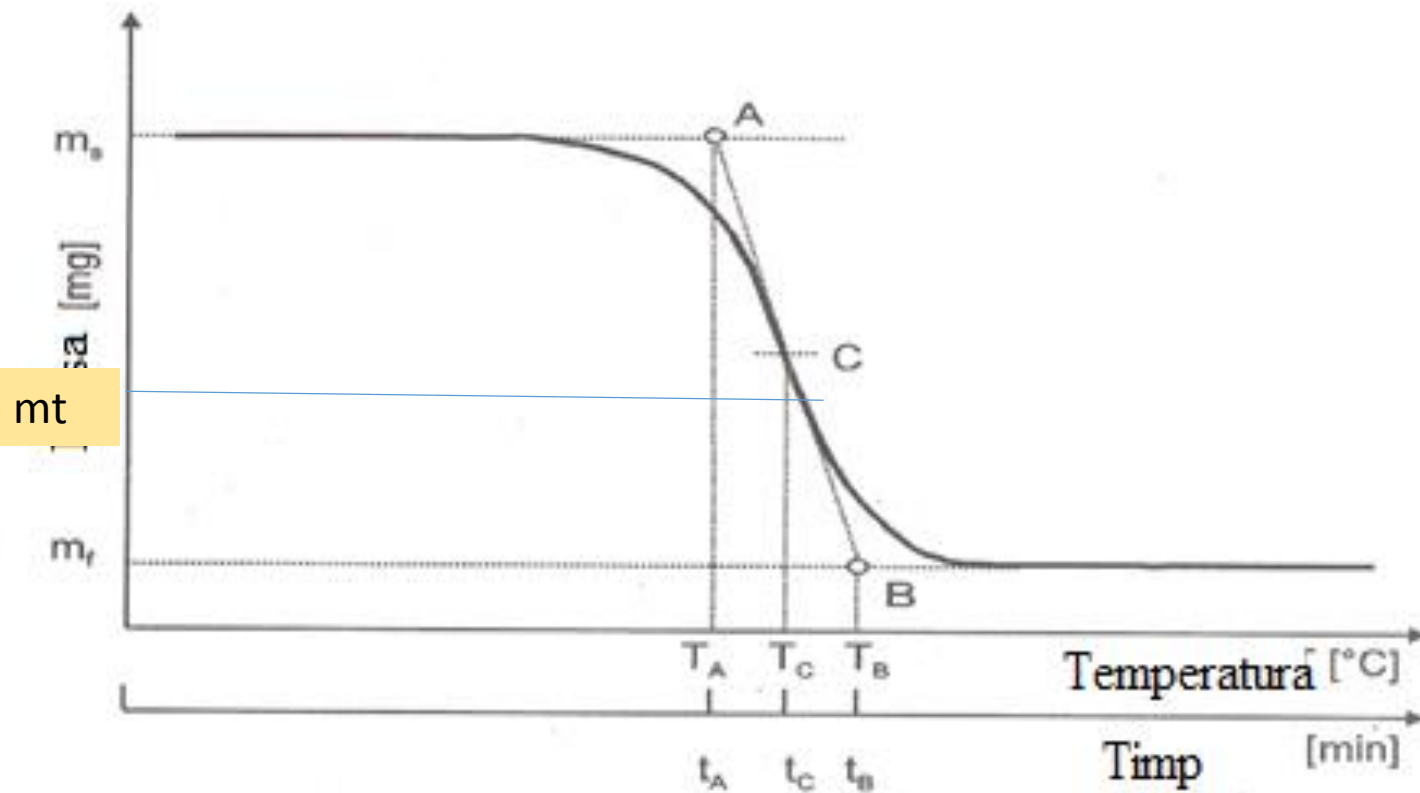
Modificări de masă în termogramele TG:

```
graph LR; A[Modificări de masă în termogramele TG:] --> B[Într-o singură etapă]; A --> C[În două sau mai multe etape];
```

- Analizele termogravimetrice se pot realiza
  - Condiții **dinamice** folosind o anumită viteză de încălzire
  - Condiții **izoterme** se încălzește in regim dinamic pana la o anumita temperatură după care se păstrează la acea temperatură o anumita perioada de timp

Modificări de masa într-o singură etapă

- Standard: ISO 11358

- A – punct de început
- B - punct de final
- C - punct de inflexiune

$$m = \frac{m_s - m_f}{m_s} \times 100$$

$$m_t = \frac{m_s - m_t}{m_s} \times 100$$

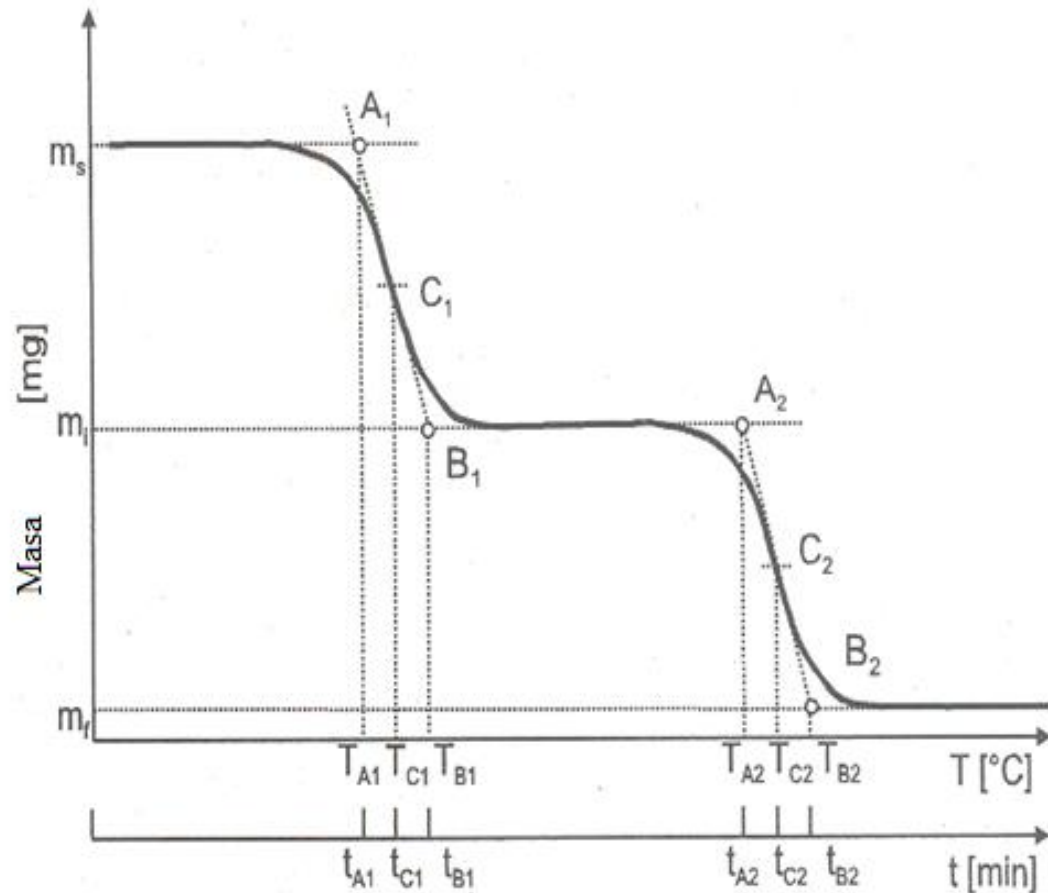
Figura I.5 Descompunere termică într-o singură etapă

Modificări de masa într-o singură etapa

DIN EN ISO 11358	DIN EN ISO 51006	Unități
T_A – temperatura la punctul de început	T_i – temperatura de început	[°C]
t_A – timpul la punctul de început	t_i – timpul de început	[min]
T_B – temperatura la punctul de sfârșit	T_f – temperatura finală	[°C]
t_B – timpul la punctul de sfârșit	t_f – timpul final	[min]
T_C – temperatura la punctul de inflexiune		[°C]
t_C – timpul la punctul de inflexiune		[min]
m_s – masa de început	m_i – masa la T_i	[mg]
m_f – masa finală	m_f – masa la T_f	[mg]

Modificări de masă în mai multe etape

Figura I.6. Evaluarea unei curbe tipice cu două pierderi de masă după DIN EN ISO 11358, denumirile similare ca în figura 1.5.

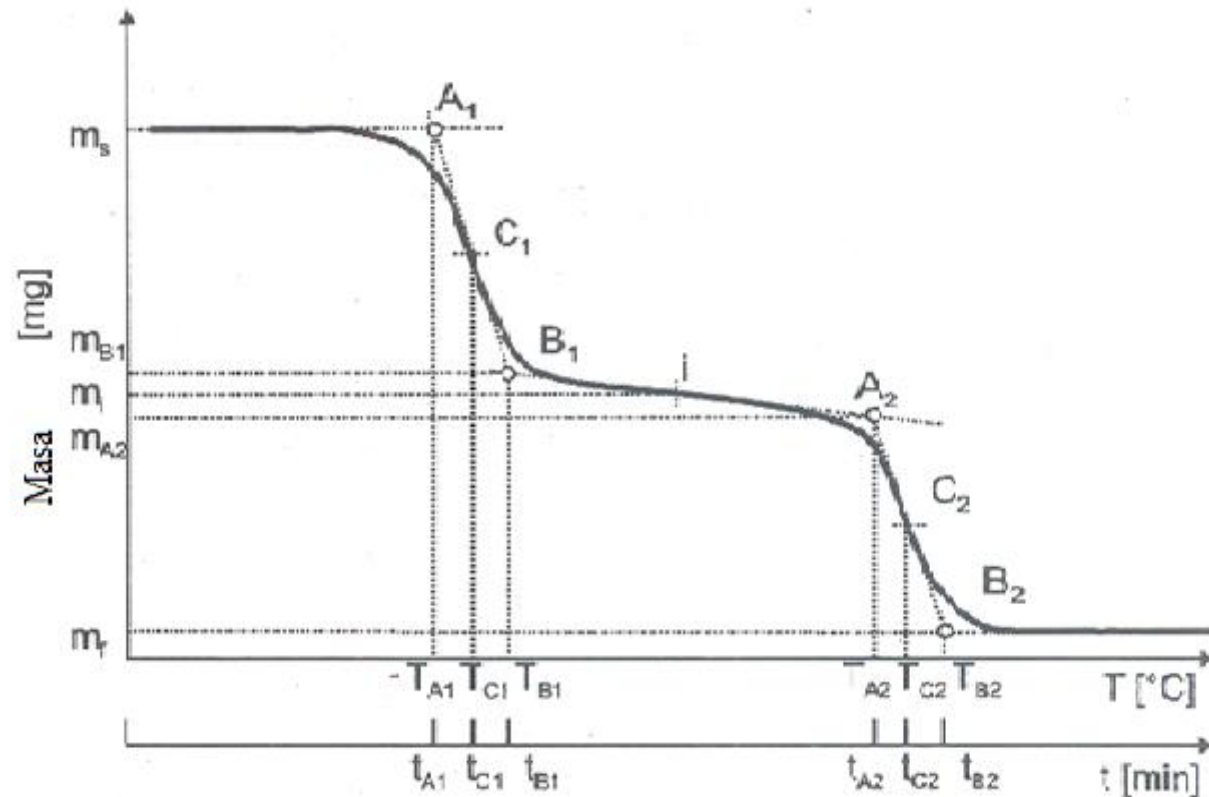
$$m_1 = \frac{m_s - m_i}{m_s} \times 100 \quad [\%]$$

$$m_2 = \frac{m_i - m_f}{m_s} \times 100 \quad [\%]$$

Modificari de masă în mai multe etape

Figura I.7. Evaluarea unei curbe TG cu pierderi de masă în mai multe trepte, în cazul în care între trepte masa nu rămâne constantă,

m_i – punctul de mijloc între m_{B1} și m_{A2} , denumirile similare ca în figura 1.5.

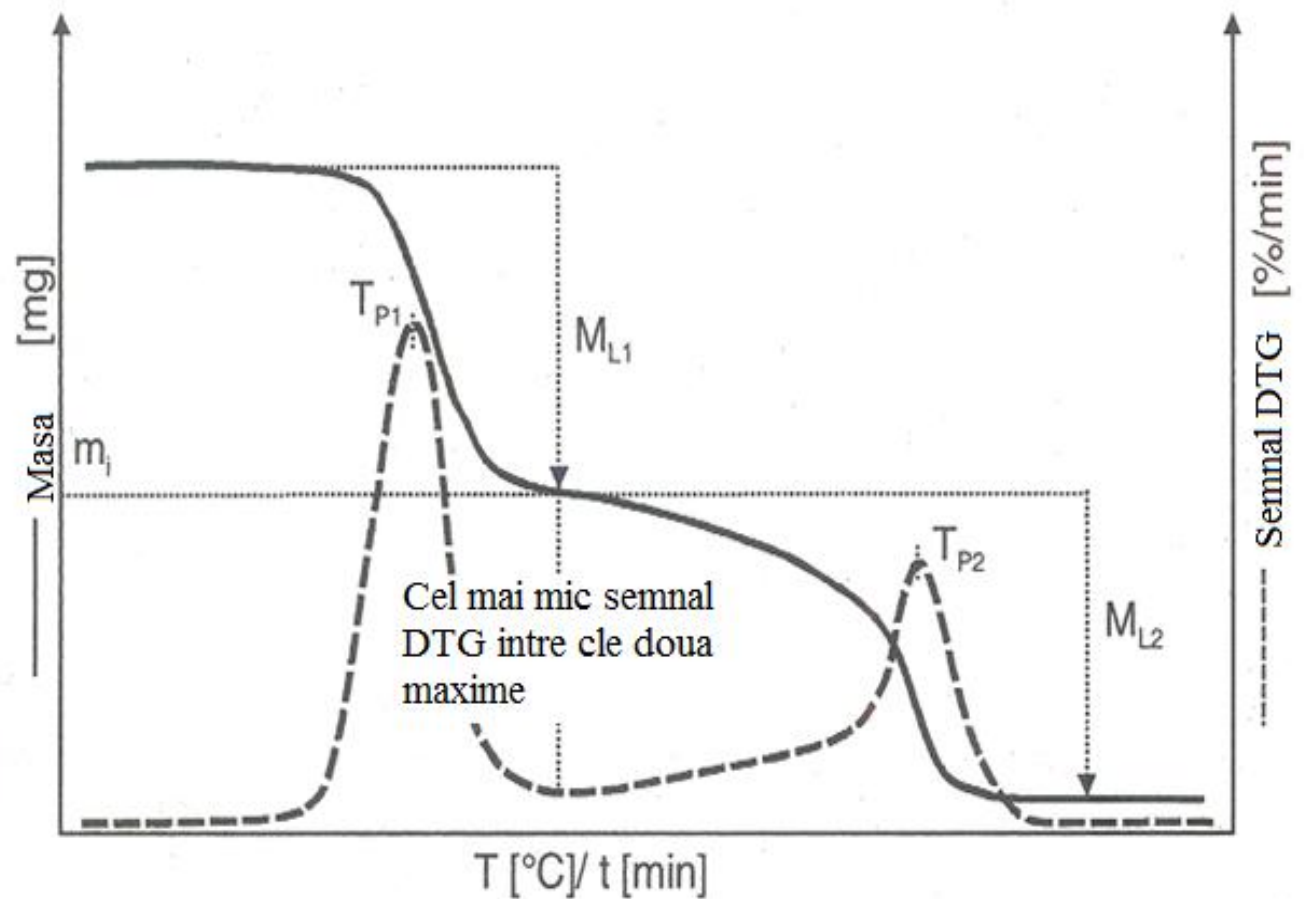

Modificari de masă în mai multe etape

Figura I.8. Evaluarea unei curbe TG, cu pierderi de masă în două trepte în care procesele se suprapun, cu ajutorul semnalelor DTG.

M_{L1} , M_{L2} – pierderile de masă;

T_{p1} , T_{p2} – temperaturile de pic ale curbei DTG.

Condiții de realizare a analizelor termogravimetrice

Factorii care influențează rezultatele analizei termogravimetrice:

- **Factori instrumentali**

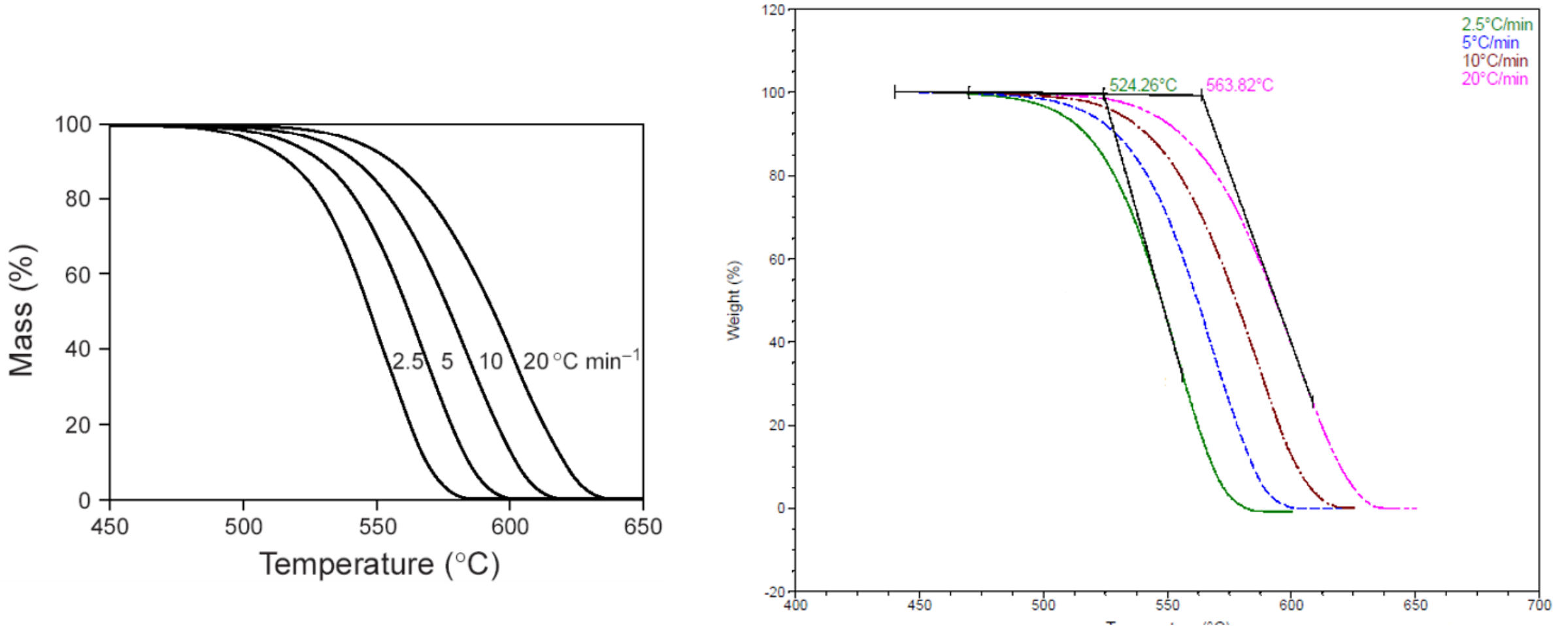
1. Viteza de încălzire
2. Atmosfera în care se realizează analiza

- **Factori ce țin de caracteristicile probei**

1. Masa probei
2. Mărimea particulei de probă

Condiții de realizare a analizelor TG – factori instrumentali

1. Viteza de încălzire (β)

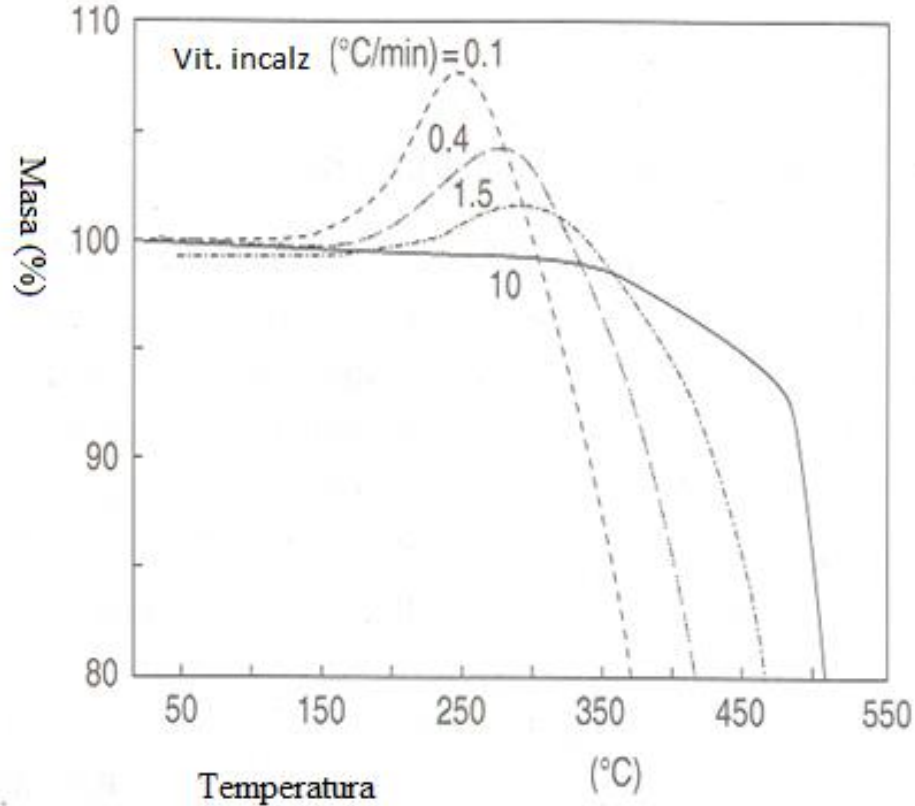

Figura I.9 Termograma TG pentru PTFE la 2,5, 5 10 și 20 K/min
Masa probelor a fost de 10 mg

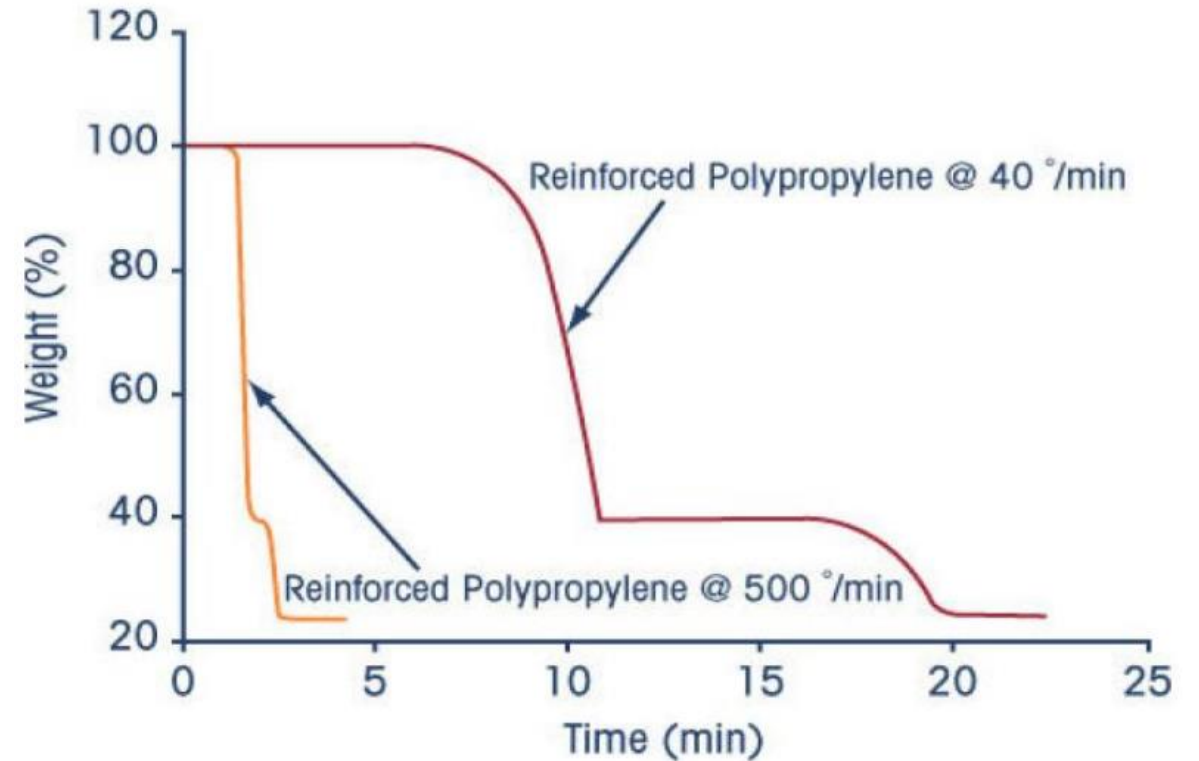
Condiții de realizare a analizelor TG – factori instrumentali

1. Viteza de încălzire (β)

Scăderea vitezei de încălzire îmbunătățește rezoluția la pierderile de masa care se suprapun

Figura I.10 Efectul vitezei de încălzire asupra diagramei TGA a benzociclobutenei

Figura I.11 Efectul vitezei de încălzire asupra rezoluției termogramei

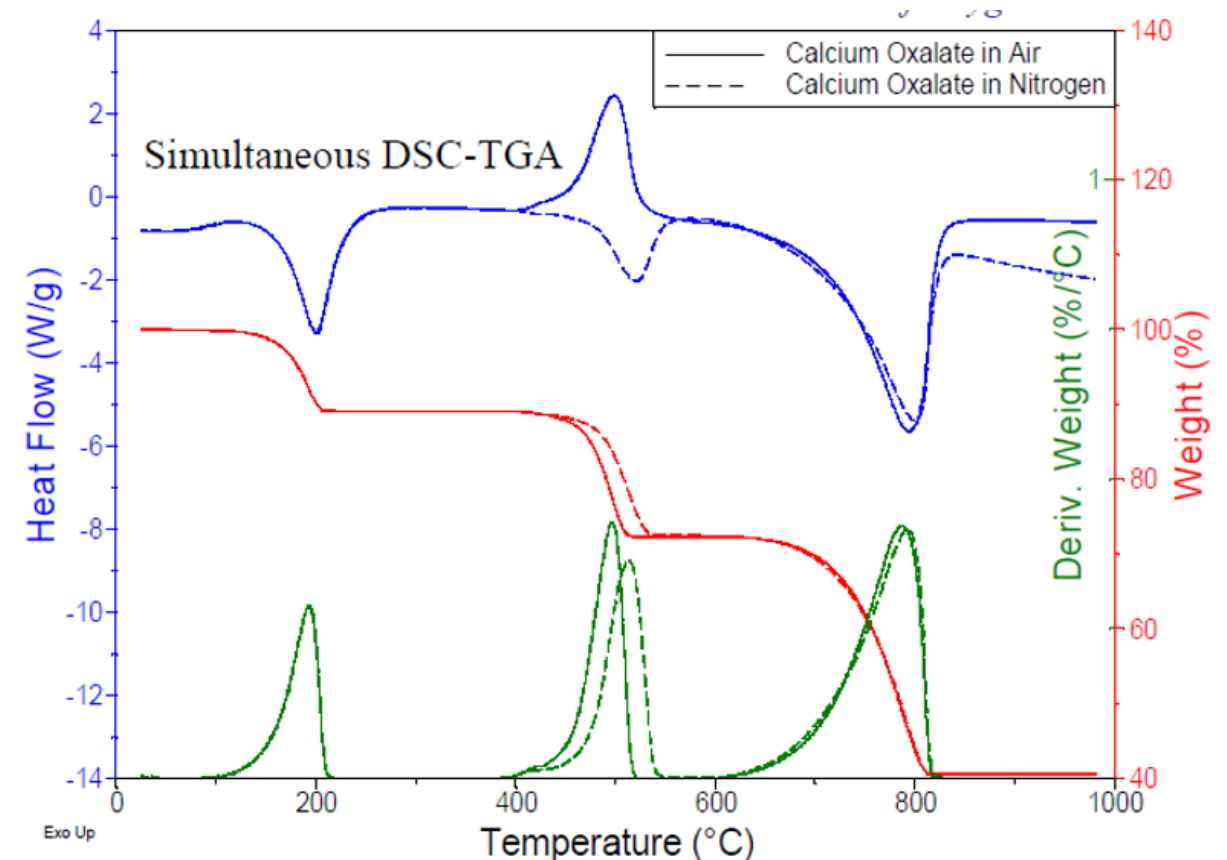
Condiții de realizare a analizelor TG – factori instrumentali

2. Atmosfera

Atmosfera de realizare a determinării

- Azot
- Heliu
- Aer
- Vid

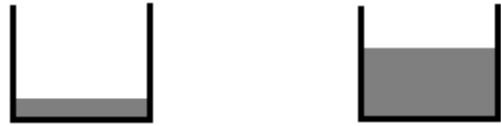
Gaz de purjare	Conductivitate termică W/(m•K)
Argon	0,018
Azot	0,023
Aer/oxigen	0,024
Dioxid de carbon	0,087
Heliu	0,138
Hidrogen	0,172

Figura I.12. Efectul atmosferei în modul de degradare a oxalatului de calciu

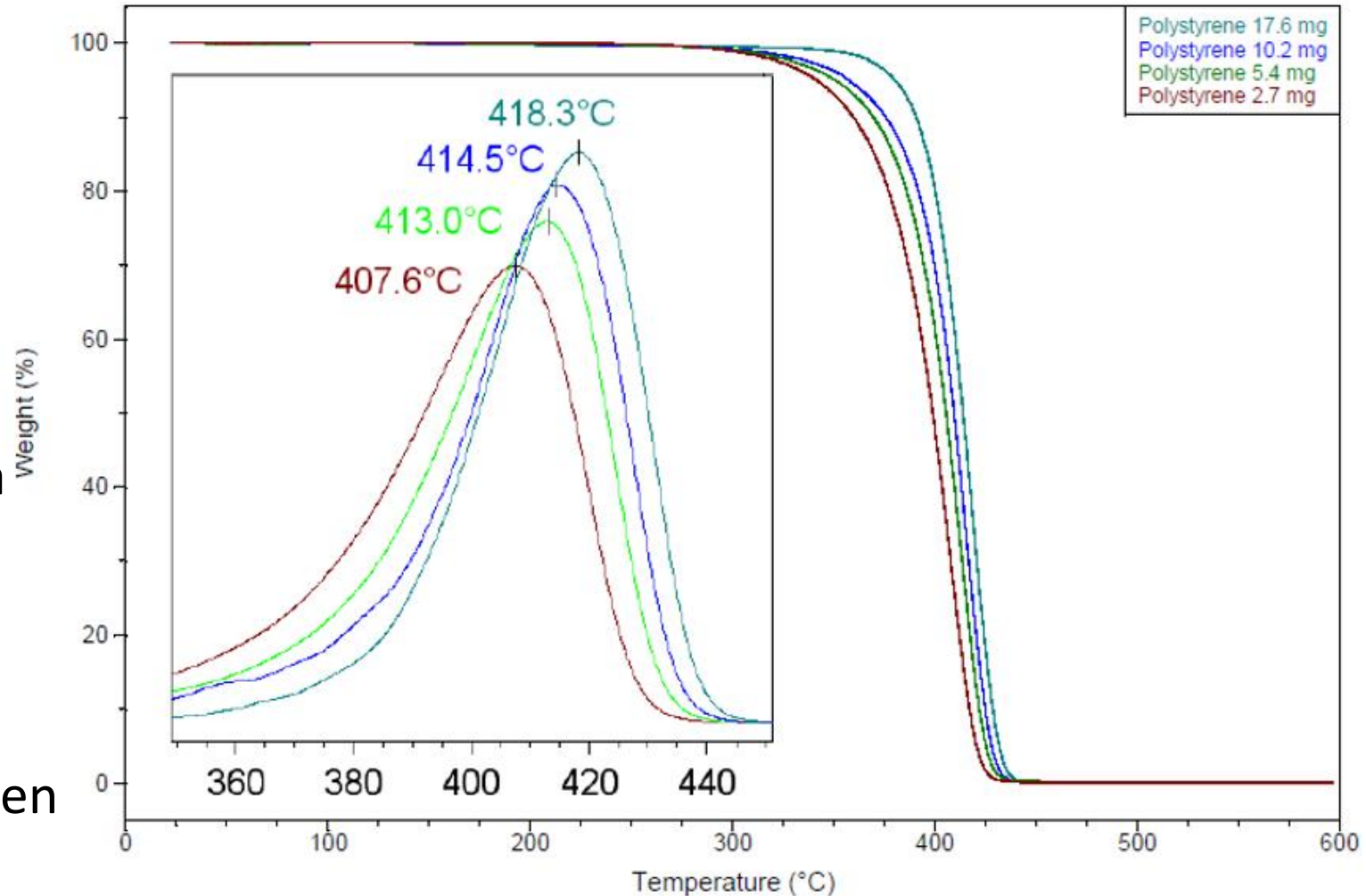
Condiții de realizare a analizelor TG – factori de țin de probă

1. Masa probei

- Cantitate **mică**: probleme legate de rezoluția balanței
- Cantitate **mare**: determină apariția unui gradient termic pronunțat

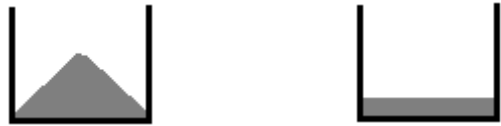
Figura I.13 Analiza TG pentru polistiren masa probei între 2,7 și 17,6 mg

Condiții de realizare a analizelor TG –

2. Mărimea și distribuția particulelor probei

- Maximizarea ariei suprafeței probei - mărirea particulelor

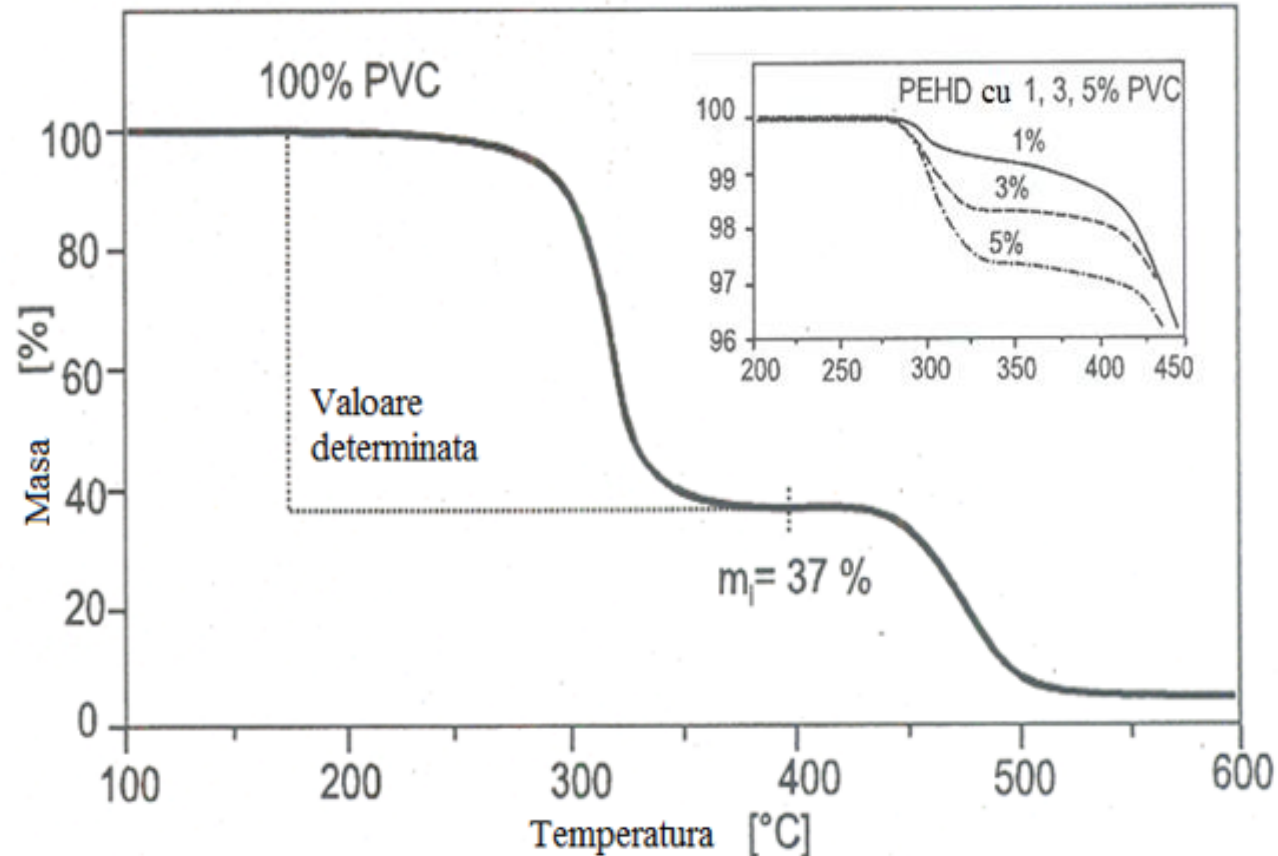
Aplicațiile analizei termogravimetrice

- Determinarea compoziției sistemelor multicomponent – în aceste termograme vor apărea descompuneri în mai multe etape
- Determinarea stabilității termice a materialelor
- Determinarea stabilității oxidative a materialelor
- Evaluarea cineticii de descompunere a materialelor
- Evaluarea atmosferei corozive a materialelor
- Determinarea conținutului de umiditate sau de substanțe volatile

Aplicațiile analizei termogravimetrice

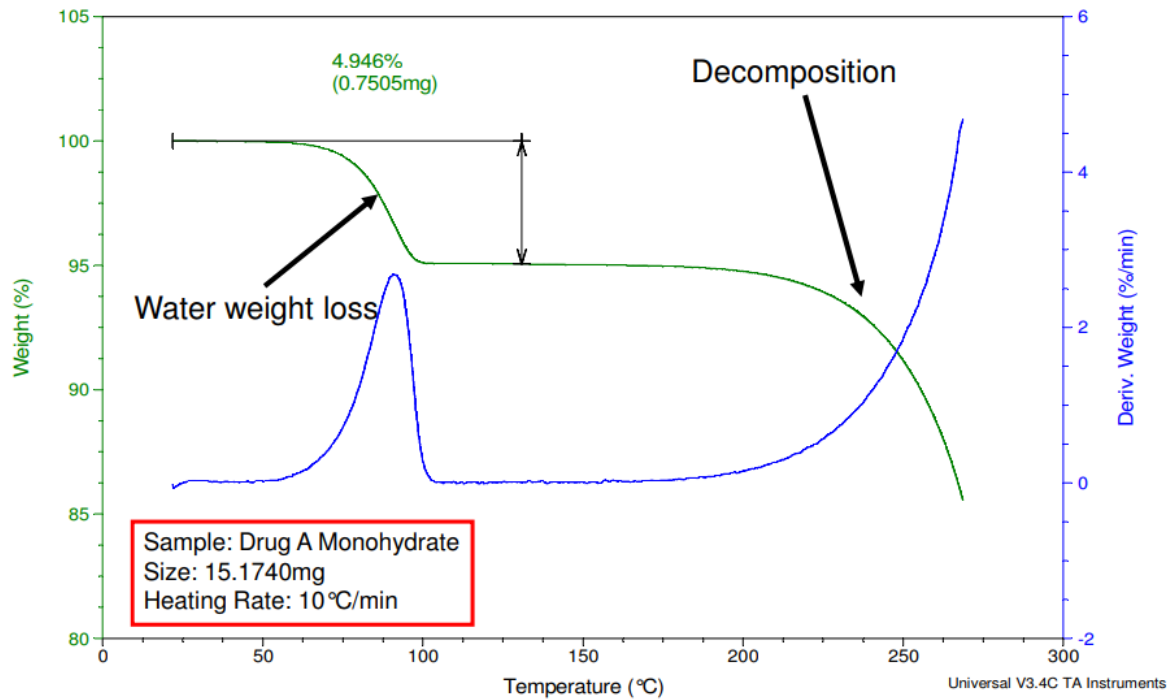
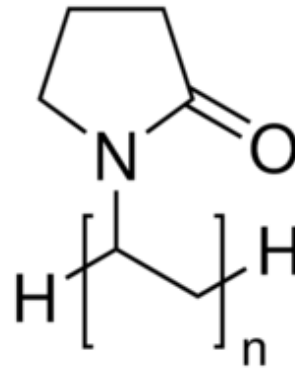
- Determinarea compoziției sistemelor multicomponent

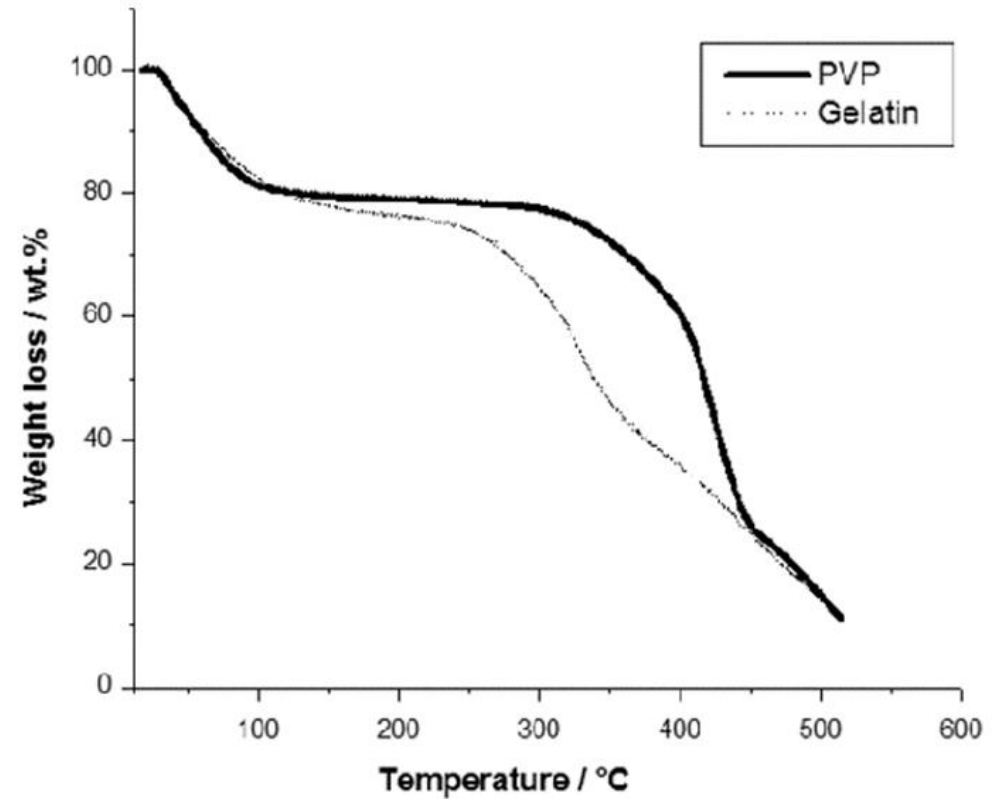
Figura I.14. Determinări TG pentru PVC pur și pentru amestecuri PEHD–PVC (dreapta sus), cu evaluarea pierderii de masă pentru prima treaptă a procesului,
 m_i = masa între două trepte ale procesului,
viteza de încălzire 10 K/min

Aplicațiile analizei termogravimetrice

- Determinarea umidității sau a materialelor volatile

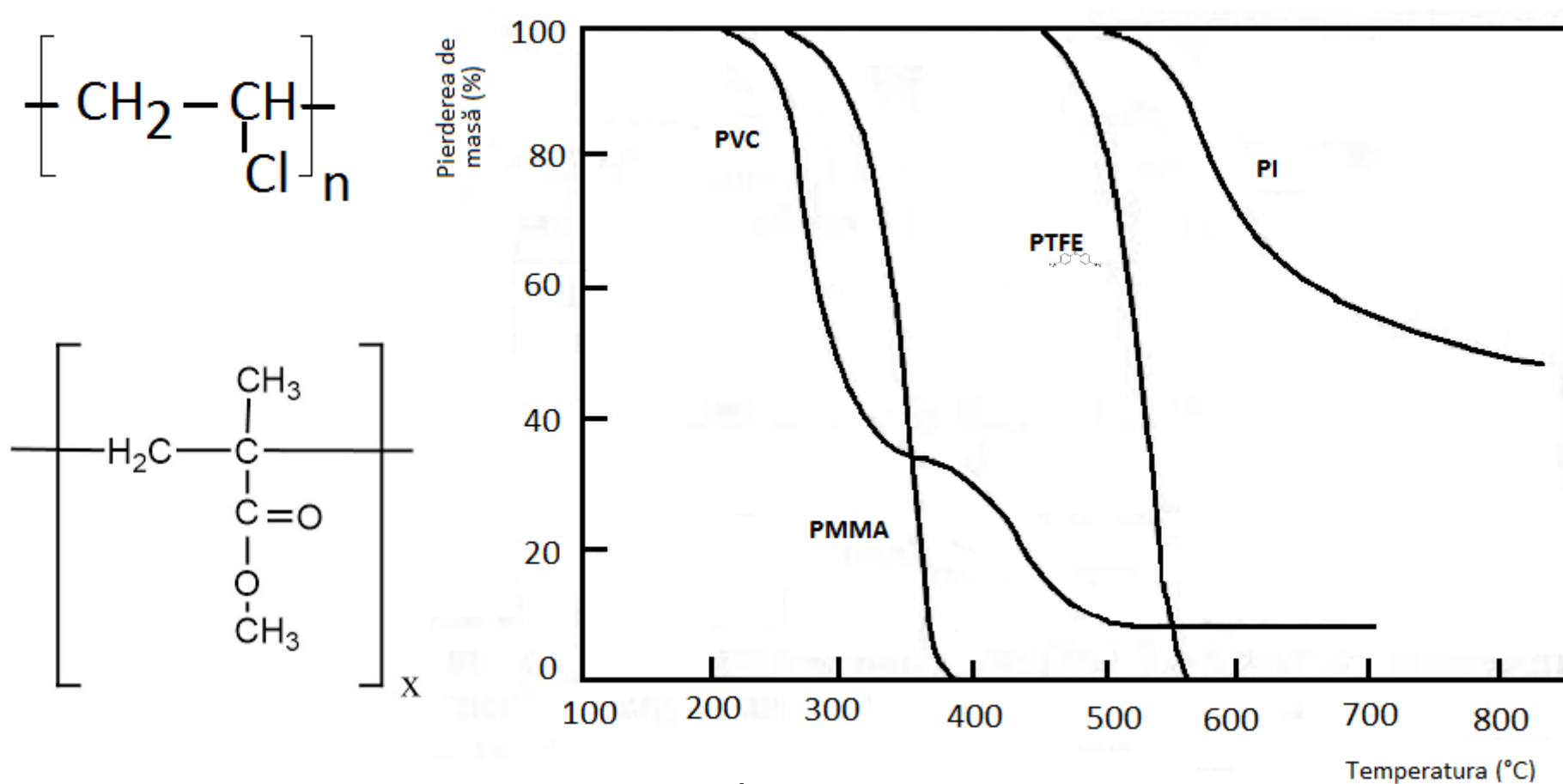
Figura I.15 Pierderea de apă legată dintr-o substanță biologic activă

Figura I.16 Pierderea de apă nelegată din PVP și gelatină

Aplicațiile analizei termogravimetrice

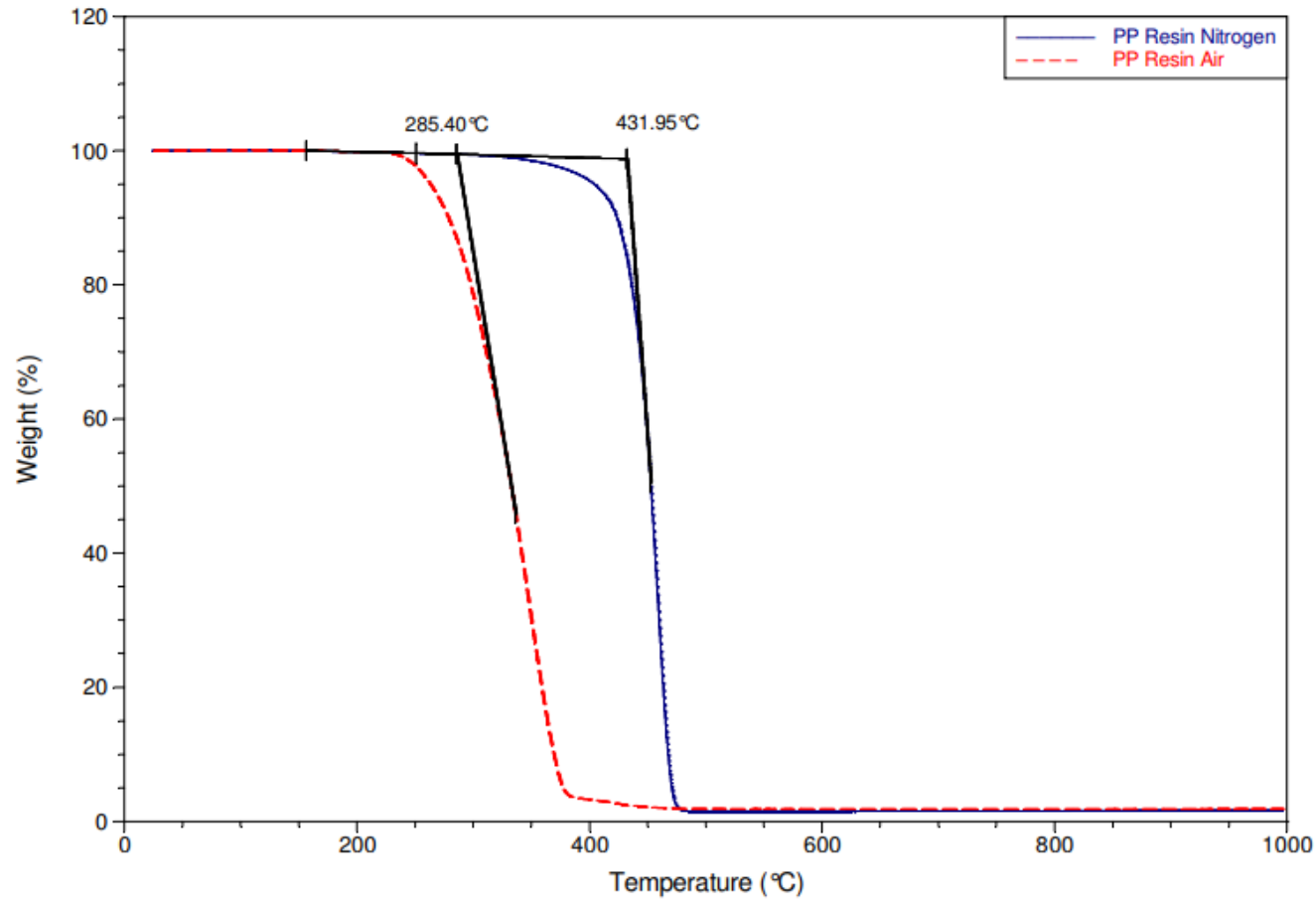
- Determinarea stabilității termice a materialelor

Figura I.17 Termogramele PVC, PMMA, PTFE și PI

Aplicațiile analizei termogravimetrice

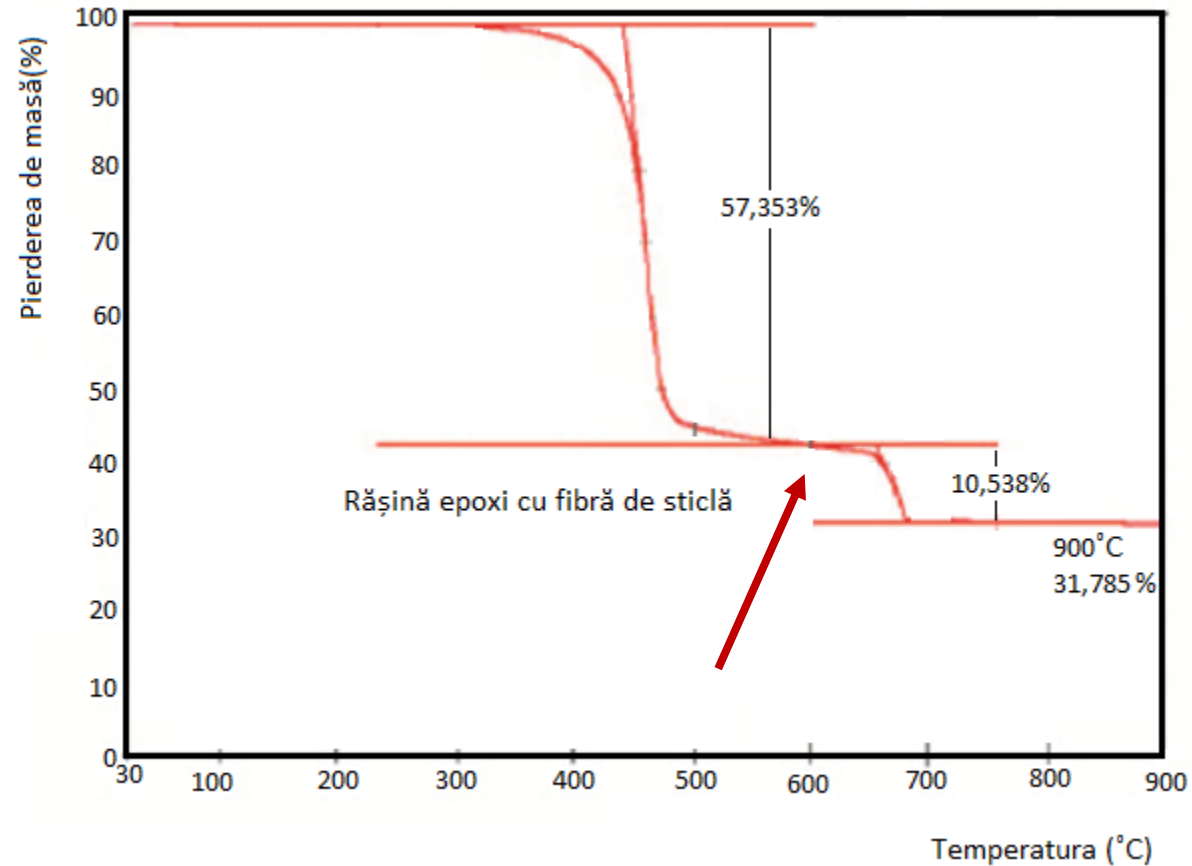
- Determinarea stabilității oxidative a materialelor

Figura I.18 Termograma descompunerii PP in azot respectiv in aer

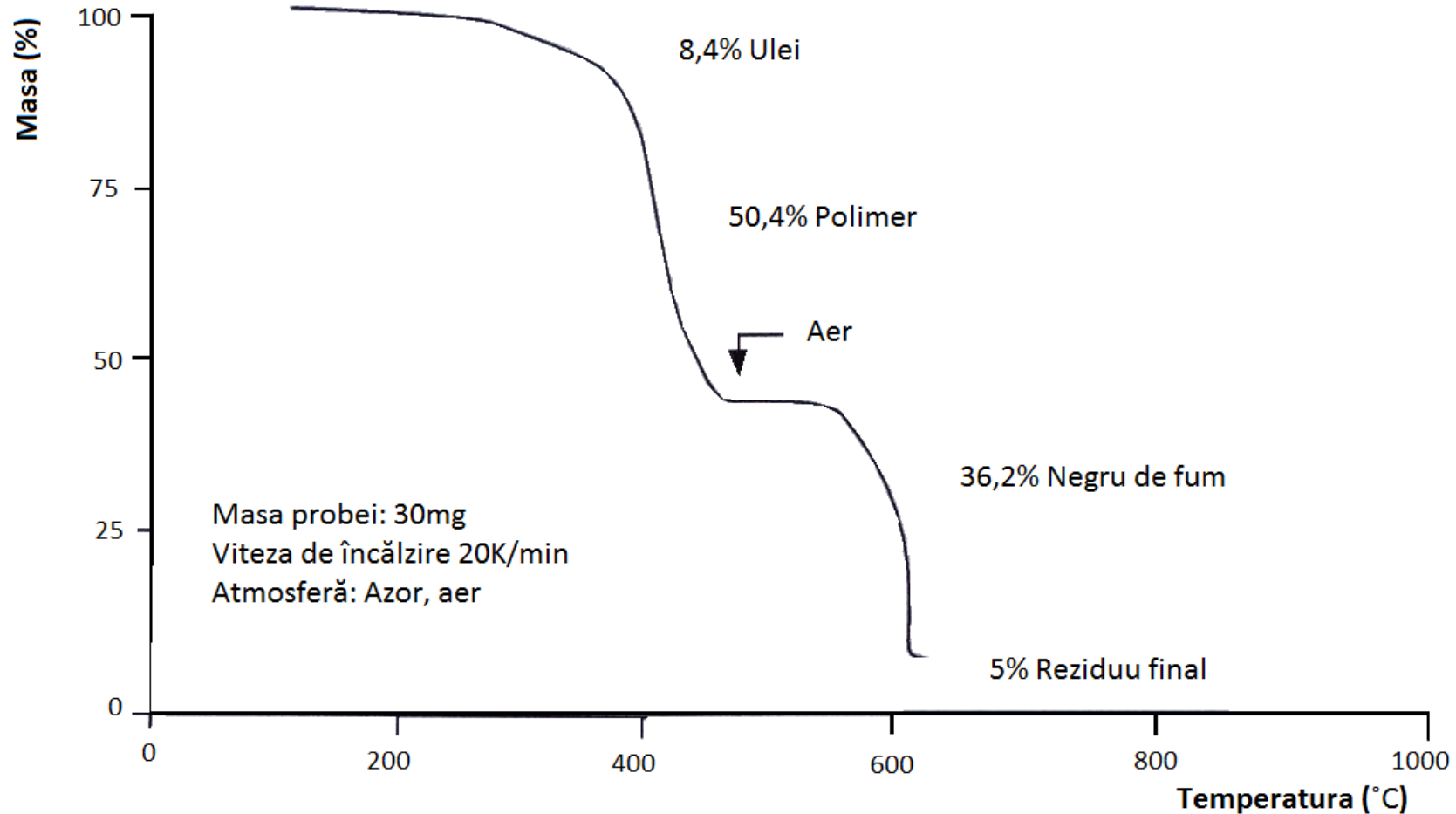
Aplicațiile analizei termogravimetrice

- Determinarea conținutului de material de umplură

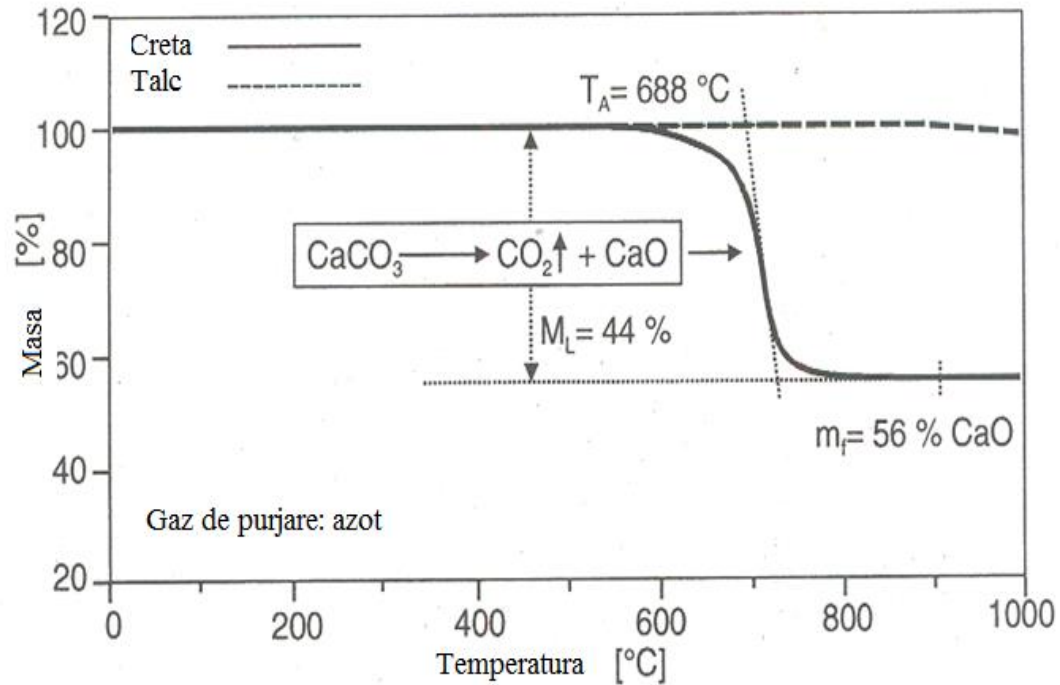
Figura I.19 Termogramele pentru rășină epoxi armată cu fibră de sticlă

Stabilirea conținutului de negru de fum

Figura I.20 Termograma TG la descompunerea cauciucului SBR

Stabilirea conținutului de material de umplură

Figura I.21. Termogramă cretă pură și talc pur

T_A = temperatura de început,

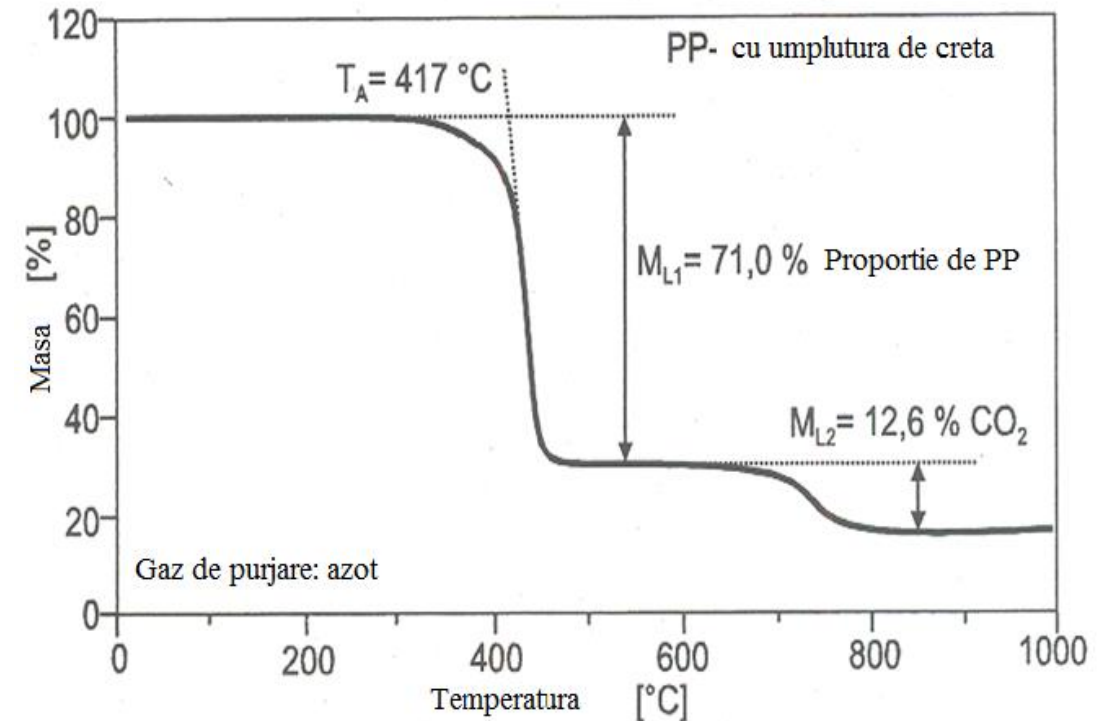
M_L = pierderea de masă,

m_f = masa la temperatura finală,

- viteza de încălzire 10 K/min,

- masa inițială aproximativ 10 mg,

- gaz de purjare azot.

Figura I.22. Termograma compozitului cretă – PP

T_A = temperatura de început,

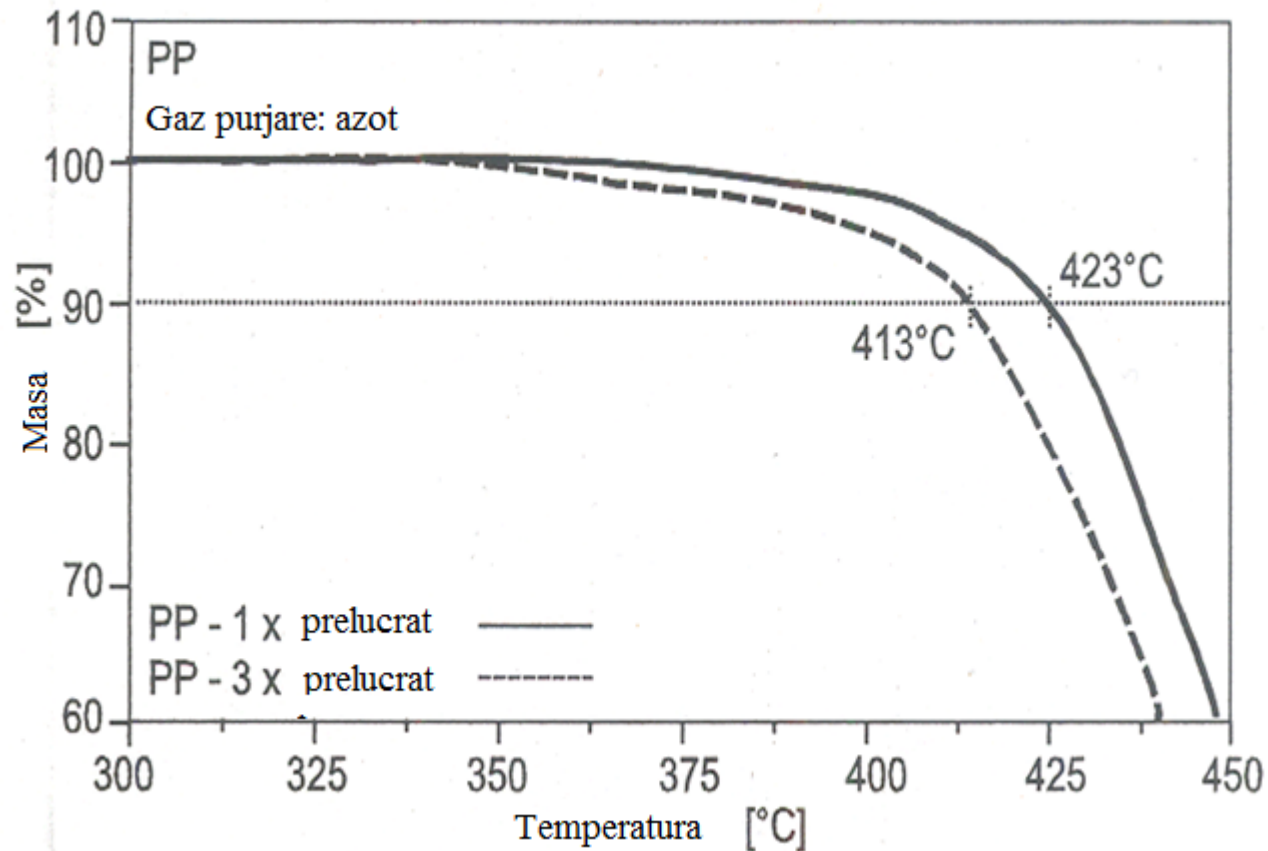
M_{L1} , M_{L2} = pierderile de masă,

- viteza de încălzire 10 K/min,

- masa inițială 17,7 mg,

- gaz de purjare azot.

Influența prelucrării multiple asupra procesului de descompunere

Figura I.23. Termogrăma PP prelucrată o singură dată și respectiv de 3 ori.

- Viteza de încălzire 10 K/ min,
- masa inițială aproximativ 10 mg,
- gaz de purjare: azot